

3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü

ORTAK AÇIKLAMA

Hükümetler, Covid-19'un yaygınlaşmasını ve insan yaşamını tehdit eden etkilerini azaltmak için mücadele ederlerken, bir dizi olağanüstü tedbirlere başvurulurken, aynı zamanda hukukun üstünlüğüne, insan hak ve özgürlüklerine de bağlı kalmak zorundadırlar.

Bir ülkede temel insan hak ve özgürlüklerinin vazgeçilmez unsurlarından biri, bilgiye erişime ve ifade özgürlüğüne sahip bağımsız, özgür ve çok sesli bir basının mevcudiyetidir. Bugün ülkemizin yaşamakta olduğu durum ise gerek insan hakları açısından, gerek basın özgürlüğü açısından son derece kaygı vericidir.

Bütün hükümetlerin program ve vaatlerinde, basın ve ifade özgürlüğü en ön sıralarda yer almasına rağmen, fiiliyatta tersine yaşanmış; medya kuruluşlarını, gazetecileri ve diğer basın çalışanlarını cezalandırmanın ve susturmanın bir aracı olarak Türk Ceza Yasası, Terörle Mücadele Yasası ve diğer yasalar tahkim edilmiştir.

Basın ve ifade özgürlüğü ihlalleri karşısında başvuru Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ve Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararlarının gerekleri ise, ya yerine getirilmemekte ya da görmezden gelinmektedir.

Türkiye, Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan 2020 Yıllık Basın Özgürlüğü Raporunda, Rusya ve Azerbaycan ile birlikte cezaevlerinde tutukları gazeteciler bakımından en ön sırada yer almaktadır. Keza, Türkiye'de basın özgürlüğü konusunda araştırmalar yapan kuruluşların da belirli aralıklarla açıkladıkları verilerde, Türkiye'de basının ne denli iç karartıcı bir durumda olduğu görülmektedir.

"Terörü teşvik etme, terör örgütü üyesi olmamakla birlikte terör örgütüne yaradım yataklık yapma, casusluk" gibi suçlamalardan ötürü mesleklerini icra eden 100 civarında gazeteci, ceza infaz kurumlarında tutulmaktadır. Covid-19 salgını gerekçe gösterilerek Ceza İnfaz Kanununda yapılan son değişikliklerden yararlandırılmamış ve salgının olası olumsuz etkileri bakımından son derece kritik olan cezaevi koşullarında tutularak, ikinci bir cezalandırmaya maruz bırakılmışlardır. Üstelik yasa uygulamasında bazı tutuklular lehine bir yoruma mahal bırakmamak için özel bir hüküm bile ilave edilmiştir.

Yapılan bazı mevzuat değişikliklerinin yanı sıra alınan idari ve yargısal tedbirler sonucu, sadece ulusal ölçekte faaliyet gösteren medya kuruluşları değil, aynı zamanda yerel medya kuruluşlarının da faaliyet koşulları zorlaştırılmış, hatta imkânsız hale getirilerek hükümet yanlısı ve tekeli bir medya ortamı güçlendirilmiştir.

İçişleri Bakanlığı'nın anlaşılabilir bir yorumla ele aldığı bir siber suç tanımından hareketle, sanal ortamda yer alan yayınları takip etmekle görevlendirilen ve polis bünyesinde organize edilen ekiplerce, basın ve ifade özgürlüğü ilkelerine aykırı olarak erişim engelleme, gözaltına alma ve tutuklamalar gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalardan kaynaklanan oto-sansür ile de, insanların bilgilene ve haber alma haklarını ve muhakeme kapasitelerini hiçe sayan bir iklim oluşturulmaktadır. Bu tür eylemleri Anayasaya aykırı bulan Anayasa Mahkemesinin kararları ise etkisiz kılınmaktadır.

Yaşamakta olduğumuz bütün bu zorluklara rağmen, etkisi ve özgür faaliyetleri kısıtlansa ve pek çok engel ve zorlukla karşılaşsa da, toplumun gerçekleri öğrenmesini-bilgilendirilmesini sağlayacak en önemli kurumun basın ve medya olduğu gerçeğinden hareketle kısıtlamaların ve baskıların geçiciliğine inanıyoruz.

Bu vesileyle basın çalışanlarına zorlu mücadelelerinde başarılar diliyor, 3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günlerini kutluyoruz.